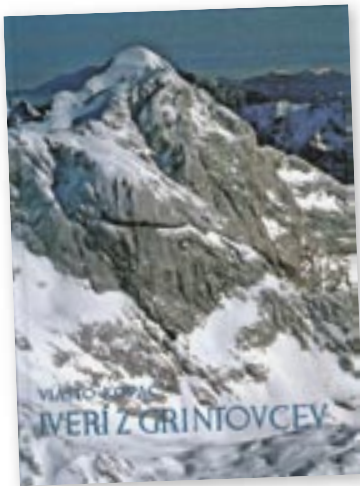

Iveri

Iveri z Grintovcev, Vlasto Kopač, Planinska zveza Slovenije, Ljubljana, 2006

V poglavju Manj znani izrazi in besede knjige Iveri z Grintovcev avtorja Vlasta Kopača piše, da so iveri trščice. Trščice, ki so nastale v dolgih letih »žaganja« in »obtesovanja« gora nad Kamnikom, še posebej pa Velike planine, ki ji je Vlasto Kopač vtisnil neizbrisen pečat. Izida svoje knjige ni dočkal, v spoštljivi starosti je

malo pred tem zaspal - arhitekt, planinec in častni član Gorske reševalne službe (knjiga je izšla kot šesta v zbirki Med gorskimi reševalci). Zdi se, kot da se je svet pod Kamniško-Savinjskimi Alpami prebudil, saj je v zadnjih leti izšlo kar nekaj knjig, ki posegajo v preteklost življenja v gorah nad Kamnikom, še posebej pri tem izstopa trud Franceta Malešiča, ki je uredil tudi Kopačevo knjigo. Vlasto Kopač se v njej spominja prijateljev in znancev, zanimivih osebnosti iz preteklosti Konca, Velike planine in drugih območij pod vencem kamniških gora. Z njimi je gradil Zavetišče (bivak) pod Skuto, z njimi plezal, smučal, obnavljal Veliko planino in ohranjal dediščino, ki ji je po medvojnem požigu grozilo izginotje. Arhitekturna ureditev

velikoplaninskih naselij je vsekakor najvidnejši dosežek Vlasta Kopača v kamniškem koncu, v knjigi pa izstopajo številne njegove skice – pastirskih bajt, predmetov, lesenih pisav za okraševanje tradicionalnih trničev, dimljenih sirčkov in podobno. Večina prispevkov je bila že objavljena v preteklosti v Planinskem Vestniku, vendar jih je avtor na novo obdelal in dopolnil, tako da zdaj strnjeni v knjigi ostanejo v spominu za vedno. Avtor, ki je bil po vojni žrtev dachauskih procesov, opisuje nove začetke, ko je znova zašel v svet gora, med stene in grape, med pastirje na Veliki planini, opiše nekaj zanimiv tur v snegu, jedro knjige pa je vendarle dediščina Velike planine in njenih ljudi. Ob opisu bajte in predmetov, kot je torila (kalup in cedilo za sirjenje), bralec resnično razširi svoje poznavanje, saj je razlaga jasna in celovita. Dodatno vrednost knjigi daje tudi seznam manj znanih izrazov (z nekaterimi krajšimi razlagami), ki ga je iz svoje zbirke prispeval France Malešič. Vsekakor pa ne moremo mimo poglavja Krajevna imena na prisojni strani Grintovcev, ki v fonetičnem zapisu ponuja neizčrpen seznam imen za domala vsak skalni izrastek, grapo, dolinico ali drugo krajevno značilnost, kot so jih uporabljali v starih časih. Seznamu sta priloženi dve skici (zakaj ne več?) in znana perorisba Razgled z Grintovca, ki jo je leta 1940 narisal avtor sam (žal je objavljen le vzhodni del razgleda). Vlasto Kopač je po vojni risal tudi planinske karte, vsekakor pa si ga bomo zapomnili kot človeka, ki je dokazal, da se staro lahko nekako zlije z novim – sodobne turistične bajte na Veliki planini so vendarle ohranile podobo, ki je blizu izvorni ovalni pastirski bajti. Kakšna stara iver verjetno še leži pod nastreškom. Te iveri, drobne umetnine iz čistega veselja, kot v uvodu pravi France Malešič, bodo ostale. Za nas jih je pobral Vlasto Kopač. Da bodo vedeli tudi zanamci.

Marjan Bradeško

Četrta izdaja vodnika

Pot kurirjev in vezistov NOV Slovenije, vodnik, Jože Dobnik, Društvo Domicilnega odbora kurirjev in vezistov NOV Slovenije, Ljubljana 2006

Pot kurirjev in vezistov NOV Slovenije, imenovana tudi Domo-vinska pot ali kar Pot, je najdaljša transverzala v Sloveniji in ni jih malo, ki mislijo, da tudi najlepša. Prvi vodnik po njej je izšel leta 1969. Zdaj je pred nami že četrta (popravljen in dopolnjen) izdaja na 500 straneh. Kot že prve tri jo je pripravil Jože Dobnik; to je storil skrbno in temeljito, saj je pot že trikrat prehodil v celoti, posamezne odseke, ki so se tako ali drugače spremenili, pa še večkrat.

V uvodnem delu izvemo nekaj o zgodovini službe za zveze in kurirske službe med drugo svetovno vojno in po njej ter o nastanku in spreminjanju poti, posvečene žrtvam druge svetovne vojne, predvsem partizanskim kurirjem in vezistom. Na več kot tisoč kilometrih z rumeno-modrimi markacijami označenih poti (ponekod so tudi še stare oznake TV) se srečujejo stari in mladi, da se družijo, sprostijo v naravi in spoznavajo Slovenijo. Že skoraj 1500 pohodnikov, ki so prehodili vso pot, je dobilo spominske značke. Da je

primerno vzdrževana in označena, skrbijo Pošta Slovenije in Telekom Slovenije, naslednika Združenih PTT-organizacij Slovenije, ki so pred skoraj 40 leti kurirjem in vezistom NOV Slovenije podelile domicil, ter Društvo Domicilnega odbora kurirjev in vezistov NOV Slovenije in Odbor za Pot.

Domovinska pot je opisana v 22 poglavjih po slovenskih pokrajinah. Vsaka je predstavljena z zemljepisno lego, večjimi ali zanimivejšimi kraji, gospodarskim pomenom, naravnimi značilnostmi, zgodovinskimi in kulturnimi posebnostmi ter seveda kurirskimi potmi in dogodki med drugo svetovno vojno. Na poti je 88 postojank – vrhov in naselij. Poleg osnovnih podatkov (nadmorske višine, števila prebivalcev) spoznamo njihovo zgodovino, dejavnosti prebivalcev, zgodovinske, kulturne, umetnostne in etnološke spomenike, rastlinstvo, živalstvo in še kaj. Izvemo, kaj piše na spomenikih, kaj je videti v muzejih, gradovih, cerkvah, kakšni razgledi se nam ponujajo z vrhov (41 jih sega nad 1000 m). Opisani so planinski domovi, kočje in zavetišča: kje so, kako so nastali

in se spreminjali, kdo jih upravlja, kdaj so odprti, kaj ponujajo. Bralcu bodo gotovo koristili tudi nekateri naslovi in telefonske številke. Seveda nikjer ne manjka podatkov, kje najdete žig za svoj dnevnik.

Prebrala sem opise nekaterih odsekov, na katerih sem že bila, in lahko rečem, da so zelo natančni, vendar brez odvečnih podrobnosti. Podrobnosti, ki niso nujno potrebne, da se pohodnik ne izgubi, je seveda veliko, a vodnik ni namenjen tistim, ki dirjajo do cilja, pogledajo na uro in oddirjajo domov. Namenjen je radovednim, vedoželjnim, takim, ki uživajo v naravi in hodijo po svetu z odprtimi očmi. Tudi časi so kar pravnjini: za zmerne hodce.

Vodnik malo večjega žepnega formata (11,5 cm × 16 cm) je urejen in natisnjen zelo pregledno. Bogati ga več kot 100 barvnih fotografij, ki so tudi avtorjevo delo, in nekaj perorisb Cirila Štembala. Na koncu je na 37 delov razdeljen zemljevid Slovenije v merilu 1 : 125.000 z vrisanimi 88 postojankami in potjo, ki jih povezuje. Seznan knjig in vodnikov bi bil morebiti lahko nekoliko daljši, gotovo pa poleg (ne namesto) starega vodnika Kam-

niške in Savinjske Alpe (Ficko 1993) pogrešam novega Kamniško-Savinjske Alpe (Habjan in soavtorji 2004). Navedenih je tudi 18 zemljevidov.

Ker to ni knjiga, ki bi jo brali »v kosu«, na dušek, se utegne sčasoma, z rabo, najti še kaka pripomba (k temu nas spodbuja tudi avtor). Moje lektorsko oko je opazilo nekaj pravopisnih in/ali tiskarskih napak, pa nič »strašnega«. Edina res omembe vredna pomanjkljivost se mi zdi, da v knjigi ni abecednega kazala (vsaj zemljepisnih imen). Vodnik je zelo obsežen, zato je kljub preglednosti ter kazalu opisov poti po pokrajinah in pregledu poti po krajih/postojankah/vrhovih (s številkami kontrolnih točk, nadmorskimi višinami, časi hoje in stranmi) želeno marsikdaj težko, gotovo pa zamudno najti.

Knjigo boste zaman iskali v knjigarnah. Tako kot dnevnik jo je mogoče kupiti le na poštah v krajih ob Poti, v Planinskem društvu Pošte in Telekoma Ljubljana, v Društvu prijateljev Poti kurirjev in vezistov NOV Slovenije ter v Telekomovih trgovinah.

Mojca Luštrek

**Iz Mladinske knjige Trgovine,
KNJIGARNE KONZORCIJ,
Slovenska 29, Ljubljana**

Kev Reynolds
100 HUT WALKS IN THE ALPS
Cicerone Press, december 2005

Colin Saunders, Renata Nározná
THE HIGH TATRAS
Cicerone Press, junij 2006

(256 strani, mehka vezava,
barvne fotografije, cena
5.240,00 sit)

Lepo opisane poti po najvišjih
vrhovih Evrope.
Od južne Francije, preko Švice,
Avstrije, Italije do Slovenije.

(320 strani, mehka vezava,
barvne fotografije, cena
6.560,00 sit)

Eno področje, dva različna
svetova: na eni strani
Poljska na drugi Slovaška.
Odličen vodnik po Tatrah,
edini v angleškem jeziku.